

ΕΝΟΤΗΤΑ 3^Η

Από τον ευθύ στον πλάγιο λόγο και αντίστροφα

Τα λόγια κάποιου μπορεί να τα ακούσει κανείς με δύο τρόπους:

α) **άμεσα**, δηλ. απευθείας όπως τα είπε το ίδιο το πρόσωπο που μιλάει:

π.χ. Θα σου τηλεφωνήσω

Στην περίπτωση αυτή λέμε ότι ο λόγος είναι **ευθύς**.

β) **έμμεσα**, δηλ. να τα ακούει από κάποιον άλλο, που του μεταφέρει τα λόγια κάποιου τρίτου, εξαρτημένα από ρήματα όπως λέγω, ρωτώ, γνωρίζω κτλ.:

π.χ. Είπε ότι θα μου τηλεφωνήσει.

Στην περίπτωση αυτή λέμε ότι ο λόγος είναι **πλάγιος**.

Σημείωση: Όταν τα λόγια κάποιου μας τα μεταφέρει ένας τρίτος όπως ακριβώς έχουν ειπωθεί, τότε ο λόγος είναι ευθύς:

π.χ. Ευθύς λόγος: Θα κάνω ό,τι μου λες.

Ευθύς λόγος: Η Νίκη είπε: «Θα κάνω ό,τι μου λες».

Πλάγιος λόγος: Η Νίκη είπε ότι θα έκανε ό,τι της έλεγε.

Μεταβολές από τον ευθύ στον πλάγιο λόγο

Όταν ο ευθύς λόγος μετατρέπεται σε πλάγιο, γίνονται οι ακόλουθες μεταβολές:

- Οι **κύριες προτάσεις κρίσεως** μετατρέπονται σε **δευτερεύουσες ειδικές προτάσεις**: π.χ. Ευθύς λόγος: Πήρα την απόφαση μου.

Πλάγιος λόγος: Είπε ότι πήρε την απόφασή του.

- Οι **κύριες προτάσεις επιθυμίας** μετατρέπονται σε **δευτερεύουσες βουλευτικές προτάσεις**:

π.χ. Ευθύς λόγος: Μη δίνεις σημασία

Πλάγιος λόγος: Με προέτρεψε να μη δίνω σημασία

- Οι **ευθείες ερωτήσεις** μετατρέπονται σε **πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις**:

π.χ. Ε.Λ: Πού ήσουν χθες;

Π.Λ. Με ρώτησε πού ήμουν την προηγούμενη μέρα.

- Οι δευτερεύουσες προτάσεις παραμένουν δευτερεύουσες ίδιου είδους κατά τη μετατροπή του λόγου από ευθύ σε πλάγιο:
π.χ. Ε.Λ. Θα ερχόμουν κι εγώ, αν με ειδοποιούσατε εγκαίρως.
Π.Λ. Είπε ότι θα ερχόταν κι αυτός, αν τον ειδοποιούσαν εγκαίρως.

Άλλες αλλαγές από τον ευθύ στον πλάγιο λόγο

Όπως φαίνεται από τα παραπάνω παραδείγματα, κατά τη μετατροπή του λόγου από ευθύ σε πλάγιο μπορεί να γίνουν και αλλαγές:

- στα πρόσωπα του ρήματος
- στα πρόσωπα των αντωνυμιών
- στις εγκλίσεις των ρημάτων
- στους χρόνους των ρημάτων (όταν ο πλάγιος λόγος εξαρτάται από ρήμα ιστορικού/παρελθοντικού χρόνου)
- στα τοπικά ή χρονικά επιρρήματα.

Παραδείγματα

1. Ευθύς λόγος: Φύγε
Πλάγιος λόγος: Την παρακίνησε να φύγει.
(αλλαγή στην έγκλιση από προστακτική σε υποτακτική, στο πρόσωπο από α' σε γ')
2. Ε.Λ. :Είναι αδύνατο να μείνω μαζί σου.
Π.Λ. : Της έλεγε ότι ήταν αδύνατο να μείνει μαζί της.
(αλλαγή στο χρόνο του ρήματος από ενεστώτα σε παρατατικό, στο πρόσωπο από α' ή β' σε γ')
3. Ε.Λ.: Αύριο το σχολείο θα πάει εκδρομή.
Π.Λ.: Ο διευθυντής ανακοίνωσε ότι την επόμενη μέρα το σχολείο θα πάει (ή θα πήγαινε) εκδρομή.
(αλλαγή στο χρονικό επίρρημα αύριο)

Οι αλλαγές στους χρόνους και στις εγκλίσεις των ρημάτων

Όταν το ρήμα εξάρτησης είναι αρκτικού χρόνου, δεν παρατηρούνται αλλαγές στους χρόνους και στις εγκλίσεις των ρημάτων:

Π.χ. Ε.Λ.: Θέλω να φύγω μαζί σου.

Π.Λ.: Λέει ότι θέλει να φύγει μαζί της.

Όταν όμως το ρήμα εξάρτησης του πλάγιου λόγου είναι ιστορικού χρόνου τότε γίνονται συνήθως οι παρακάτω αλλαγές:

Ευθύς λόγος	Πλάγιος λόγος
ενεστώτας π.χ. Δε φοβάται τίποτε.	ενεστώτας ή παρατατικός Είπε πως δε φοβάται (ή δε φοβόταν) τίποτα.
παρακείμενος π.χ. Εγώ το έχω στείλει το γράμμα.	παρακείμενος ή υπερσυντέλικος Έλεγε πως αυτός το έχει στείλει (ή είχε στείλει) το γράμμα.
μέλλοντας π.χ. Θα κρατήσει το λόγο του;	μέλλοντας ή θα + παρατατικός Δεν ήταν βέβαιο αν θα κρατήσει (ή θα κρατούσε) το λόγο του.
υποτακτική (δευτερεύουσας πρότασης) π.χ. Αν κλειστούν στη σπηλιά, θα τους πιάσουν οι Τούρκοι.	υποτακτική ή οριστική παρατατικού Έλεγε πως, αν κλειστούν (ή αν κλείνονταν) στη σπηλιά, θα τους πιάσουν (ή θα τους έπιαναν) οι Τούρκοι.

Άσκηση

Να μετατρέψετε τον ευθύ λόγο σε πλάγιο. Ως ρήματα εξάρτησης να χρησιμοποιήσετε τα ρήματα που βρίσκονται μέσα στις παρενθέσεις.

- α. Θα κρατήσεις την υπόσχεσή σου; (Με ρώτησε.....)
- β. Αν και δε με προσκάλεσαν, θα πάω. (Είπε.....)
- γ. Τι έχει συμβεί; (Αναρωτιόταν.....)
- δ. Μην πεις τίποτα σε κανέναν (Με διέταξε.....)
- ε. Αν θέλω, μπορώ να ανατρέψω όλα τα σχέδιά σου. (Μου απάντησε.....)
- στ. Ετοιμαστείτε για επίθεση (Ο διοικητής τούς διατάζει.....)
- ζ. Θα σε βοηθήσω οικονομικά. (Μου υποσχέθηκε.....)
- η. Γιατί είσαι αναστατωμένη; (Τη ρώτησε....)
- θ. Θα τον τιμωρήσω, αν δεν είναι συνεπής στις υποχρεώσεις του. (Μου ανακοίνωσε....)
- ι. Είμαι αθώος. (Ο κατηγορούμενος ισχυριζόταν.....)